

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1212/303

Chișinău

12 noiembrie 2013

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 și art.74 din Constituția Republicii Moldova se prezintă Parlamentului spre examinare în mod prioritar proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.888 din 11 noiembrie 2013.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

*Anexă: hotărîrea Guvernului (2 exemplare în limbile română și rusă) – 4 file;
proiectul de lege (în limbile română și rusă) – 8 file;
nota informativă la proiectul de lege în limba română – 7 file;
raportul de expertiză anticorupție – 2 file.*

Prim-ministru

Iurie Leancă

IURIE LEANCĂ

*Ex. lu. Cebanu;
tel. 250-313*

12 11 451 13

Republica Moldova

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 888

din 11 noiembrie 2017

Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege
pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală
al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003.

Prim-ministru

IURIE LEANCĂ

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Oleg Efrim

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 104-110, art. 447), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 36, după sintagma „ale organului de urmărire penală” se completează cu sintagma „și ale organului care exercită activitate specială de investigații”.

2. La articolul 37 punctul 1), sintagma „ale Ministerului Afacerilor Interne, al Departamentului Situații Excepționale” se substituie prin sintagma „ și Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale din subordinea Ministerului Afacerilor Interne”.

3. Articolul 63 se completează cu un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuít și informația despre drepturile prevăzute la art. 64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul emiterii ordonanței, dar nu mai târziu de ziua în care bănuítul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit sau de momentul începerii primei acțiuni procedurale efectuate cu acesta. În cazul în care, există necesitatea dispunerii unor măsuri speciale de investigații în privința bănuítului, aducerea la cunoștință a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuít și a drepturilor sale se amână în baza ordonanței motivate a procurorului, cu autorizarea judecătorului de instrucție pe o perioadă de 30 de zile cu posibilitatea prelungirii motivate pînă la 3 luni. În cazul infracțiunilor privind crima organizată, spălarea de bani, infracțiunilor cu caracter terorist, infracțiunilor de corupție și celor conexe actelor de corupție termenul de amânare a aducerii la cunoștință poate fi prelungit pînă la 6 luni, la demersul procurorului, cu autorizarea judecătorului de instrucție. Fiecare prelungire a termenului de amânare a aducerii la cunoștință a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuít și a drepturilor sale nu poate depăși 30 de zile.”.

4. La articolul 64 alineatul (2) punctul 2), cuvintele „după recunoașterea în calitate de bănuît” se substituie prin cuvintele „după ce i s-a adus la cunoștință ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuît sau hotărîrea despre aplicarea măsurii preventive”.

5. La articolul 118, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Cercetarea la fața locului a încăperii sau a domiciliului se efectuează cu acordul scris al proprietarului sau al posesorului, sau al unuia dintre membrii majori ai familiei sale. În lipsa acordului scris, cercetarea la fața locului a încăperii sau a domiciliului se efectuează în baza ordonanței organului de urmărire penală, cu autorizarea judecătorului de instrucție.”.

6. La articolul 127, alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) Dacă persoana la care se efectuează percheziția solicită prezența apărătorului, acțiunea procesuală se întrerupe pînă la prezentarea apărătorului, dar nu mai mult de 2 ore. În caz de urgență determinată de pericolul de pierdere, alterare sau distrugere a probelor ori care ar pune în pericol siguranța persoanei la care se face percheziția sau a altor persoane, percheziția continuă, cu indicarea motivelor în procesul-verbal.”.

7. La articolul 132¹, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În cadrul procesului penal, măsurile speciale de investigații se efectuează numai în condițiile și în modul prevăzut de prezentul cod.”.

8. Articolul 132²:

la alineatul (1) punctul 2), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor sau a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite;”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În procesul efectuării măsurilor speciale de investigații, în condițiile legii, se face uz de sisteme informaționale, aparate de înregistrare video și audio, de aparate de fotografiat și de filmat, de alte mijloace tehnice, inclusiv de mijloace tehnice speciale destinate pentru obținerea ascunsă a informației.”.

9. Articolul 132⁸:

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) Prevederile alin.(1) se aplică în exclusivitate la cauzele penale care au ca obiect urmărirea penală sau judecarea persoanelor asupra cărora există date sau probe cu privire la săvîrșirea infracțiunilor prevăzute în următoarele articole din Codul penal: art. 135–145, 151, 164, 165, art. 166 alin. (2) și (3), art. 166¹, 167, art. 171 alin. (2) și (3), art. 172 alin. (2) și (3), art. 175, 175¹, art. 186 alin. (3)–(5), art. 187 alin. (3)–(5), art. 188, 189, art. 190 alin. (3)–(5), art. 191 alin. (2) lit. d) și alin. (3)–(5), art. 192¹ alin. (3), art. 206, 207, 208¹, 208², art. 216 alin.

(3), art. 217¹ alin. (3) și (4), art. 217⁴ alin. (2) și (3), art. 219 alin. (2), art. 220 alin. (2), art. 236, 237, art. 241¹ alin. (2), art. 243, art. 244 alin. (2), art. 248 alin. (2)-(5), art. 259-261¹, 275, 278, 278¹, 279, 279¹, art. 279² alin. (3) lit. b), art. 280, 282 - 286, 289-289³, art. 290 alin. (2), art. 292, 295, art. 295¹ alin. (1) și (2), art. 295² alin. (1)-(3), art. 303 alin. (3), art. 306-309, 318, 324 - 328, 333, 334, 335, art. 335¹ alin. (2), art. 337-340, 342-344, art. 352 alin. (3), art. 362, 362¹, art. 368 alin. (2), art. 370 alin. (2) și (3). Lista componentelor de infracțiuni este exhaustivă și poate fi modificată doar prin lege.

(3) Pot fi supuse interceptării și înregistrării comunicările bănuitului, învinuitului sau ale altor persoane, inclusiv ale celor neidentificate, despre care există date ce pot conduce rezonabil la o concluzie că ele fie contribuie, în orice mod, la pregătirea, comiterea, favorizarea sau tănuirea infracțiunilor prevăzute la alin.(2), fie primesc sau transmit informații relevante și importante pentru cauza penală.”;

se completează cu un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

„(4) Pot fi supuse interceptării comunicările victimei, părții vătămate, a rudelor și a membrilor familiei sale, precum și ale martorului, dacă există pericol iminent pentru viața, sănătatea sau alte drepturi fundamentale ale acesteia, dacă este necesară prevenirea infracțiunii sau dacă există riscul evident al pierderii iremediabile sau a denaturării probelor. Interceptarea comunicărilor în sensul prezentului alineat se dispune conform procedurii prevăzute la art. 132⁴ și doar cu acordul scris sau la cererea scrisă și prealabilă a persoanelor indicate în prezentul alineat. Măsura dispusă în temeiul prezentului alineat urmează a fi încetată imediat după dispariția temeiului care a stat la baza autorizării acesteia sau la cererea expresă a persoanei în privința căreia a fost dispusă măsura.”.

10. Articolul 135 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 135.** Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor sau a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite

(1) Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor sau a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite reprezintă supravegherea și documentarea înmînării sau predării de bani, servicii sau alte valori materiale sau nemateriale persoanei care le pretinde, acceptă, extorcă sau oferă, precum și complicilor acesteia.

(2) Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor sau a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite poate fi efectuat doar de către organele de urmărire penală ale Ministerului Afacerilor Interne și de Centrul Național Anticorupție.

(3) Acțiunile de transmitere sau primire sub control a banilor, serviciilor sau a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite, deși, formal, cad sub incidența infracțiunii, în mod separat nu constituie infracțiune și se realizează doar în scopul identificării intențiilor și verificării

sesizării cu privire la săvârșirea infracțiunii, care a început până la sau în afara implicării organelor respective.

(4) Persoanele care realizează actul de transmitere sau primire a banilor, serviciilor sau altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite nu poartă răspundere pentru acțiunile lor realizate sub controlul organelor abilitate.

11. La articolul 274, alineatul (1) se completează cu următoarea propoziție:

„În funcție de complexitatea cauzei, termenul de examinare a sesizării, poate fi prelungit, prin ordonanța motivată a procurorului, cu cel mult 30 de zile.”.

Președintele Parlamentului

Notă informativă
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al
Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

La 5 aprilie 2012, a fost adoptată Legea nr. 66 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, prevederile căreia au avut ca obiectiv concordarea cadrului național la instrumentele internaționale în domeniu, precum și înlăturarea curențelor acestuia, identificate, în special, în hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului contra Moldovei. Ulterior intrării în vigoare a acestui act, organele de urmărire penală, de rînd cu organele care desfășoară activitate specială de investigații au invocat o serie de probleme ale noilor prevederi, generate de norme, redacția cărora creează dileme la implementare fie prin lipsa lor de claritate, fie prin caracterul lacunar. Astfel, în consecință, în unele aspecte, a fost generată blocarea activității speciale de investigații, implicit și a activității de urmărire penală.

Într-o situație deficitară, a fost plasată urmărirea penală și mai mult după adoptarea Legii nr. 158 din 28 iunie 2013 pentru modificarea articolului 64 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003.

În luna februarie a anului curent, la indicația Guvernului, a fost creat un grup de lucru din reprezentanți ai Ministerului Justiției, Centrului Național Anticorupție, Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale și Serviciului de Informații și Securitate, care, în rezultatul mai multor ședințe, au reușit identificarea soluțiilor la problemele invocate. Totuși, actualmente, după reluarea activității grupului de lucru, din totalitatea problemelor constatate, s-a considerat oportun de a promova doar o parte a proiectului în cauză, în special, amendamentele absolut necesare pentru asigurarea deblocării activității organelor de urmărire penală.

Astfel, a fost elaborat proiectul Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003. Proiectul își propune crearea condițiilor necesare pentru asigurarea capacității de acțiune a organelor de urmărire penală, conform competenței acestora, în vederea realizării scopurilor procesului penal, precum și asigurarea principiului previzibilității și clarității legii, reglementat de normele Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la actele legislative, cuprinsul prevederilor căruia urmează a fi relevat mai jos.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

I. O primă grupă de modificări propuse în proiect vizează excluderea caracterului lacunar al unor prevederi procesuale, admis în rezultatul modificărilor efectuate prin Legea nr. 66 din 5 aprilie 2012.

Caracterul lacunar al acestora este generat fie de reglementarea parțială (insuficientă) a acțiunilor procesuale, fie de caracterul inexact al noilor redacții ale normelor respective.

Astfel, au fost completate următoarele prevederi:

1) art. 36 – or, de asemenea, la nivelul judecătoriilor, de rînd cu demersurile împotriva hotărîrilor și acțiunilor procurorului și ale organului de urmărire penală, se examinează și

demersurile și plîngerile împotriva acțiunilor organelor care exercită activitate specială de investigații;

2) art. 64 alin. (2) pct. 2) – proiectul propune substituirea cuvintelor „după recunoașterea în calitate de bănuît” prin cuvintele „după ce i s-a adus la cunoștință hotărîrea despre aplicarea măsurii preventive sau ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuît”. Modificarea este justificată de faptul că, în redacția în care este în prezent, aceasta este imposibil de realizat, or, aducerea la cunoștință a drepturilor procesuale pe care le are este posibilă doar după aducerea la cunoștință a calității de bănuît și nu după emiterea ordonanței de recunoaștere a acestui statut. Totodată, această prevedere este în discordanță cu celelalte prevederi de la art. 64 alin. (2), care această logică – informarea despre anumite drepturi și realizarea acestora se face după aducerea la cunoștință a statutului de bănuît;

3) art. 118 alin. (2) – modificarea propusă prin Legea nr. 66 din 5 aprilie 2012 la norma respectivă face imposibilă realizarea acțiunii de cercetare la fața locului dacă nu va exista acordul scris al proprietarului sau posesorului domiciliului sau încăperii supuse cercetării, indiferent de faptul dacă refuzul de prezentare a acordului va fi generat de rea credință a persoanei. Mai mult ca atât, nici la etapa promovării proiectului Legii, care a devenit ulterior Legea nr. 66 din 5 aprilie 2013, Nota informativă a acestuia nu a conținut vreo justificare în acest sens. Or, posibilitatea de efectuare a cercetării la fața locului a domiciliului sau a încăperii cu autorizarea judecătorului de instrucție, atunci cînd nu există acordul posesorului sau a proprietarului se încadrează perfect în rigorile instrumentelor internaționale privind protecția drepturilor omului. Mai mult ca atât, redacția anterioară a prevederii de la art. 118 alin. (2) era una care prevedea acordul posesorului sau proprietarului (dar nu scris), iar în lipsa acordului era necesară autorizația judecătorului de instrucție – astfel, redacția respectivă a normei nu a generat, spre exemplu, temeuri de condamnare a Moldovei și nici nu a fost contestată, ca fiind insuficientă. Norma în vigoare, la rîndul său, vine să creeze situații cînd, organul de urmărire penală este în imposibilitate de cercetare a locului săvîrșirii infracțiunii, respectiv, se află în imposibilitate de instrumentare completă a cauzei. Acest din urmă fapt, împiedică realizarea scopului procesului penal în ansamblu, prevăzut la art. 1 alin. (2) din Codul de procedură penală – *„protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, ..., astfel ca orice persoană care a săvîrșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată”*;

4) art. 127 alin. (7) – norma în vigoare garantează dreptul persoanei la apărător în cadrul desfășurării acțiunii procesuale de percheziție, cu posibilitatea suspendării acesteia pînă la venirea apărătorului, dar nu mai mult de 2 ore. Totuși, practica demonstrează că există situații cînd termenul de 2 ore este unul prea mare, deoarece riscul de pierdere, alterare sau distrugere a probelor sau pericolul pentru siguranța persoanei la care se face percheziția sau pentru alte persoane este unul mult prea mare pentru a aștepta 2 ore. În aceste situații trebuie să existe posibilitatea de a acționa cu operativitate. În acest scop, norma de la art. 127 alin. (7) a fost completată corespunzător cu prevederea care permite continuare percheziției în cazurile respective, dar cu obligația de a indica în procesul-verbal de percheziție a motivelor care au constituit temei pentru continuarea acțiunii procesuale. Totodată, în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală, persoana care va considera, ca fiind insuficiente motivele invocate de organul de urmărire penală, în ordine prevăzută de cod, va putea contesta legalitatea acțiunilor respective ale organului de

urmărire penală;

5) **art. 132¹ alin. (1)** – norma în vigoare este una eronată conceptual, întrucât reglementează activitatea specială de investigații ca fiind „totalitatea de acțiuni de urmărire penală” – fapt total greșit. Or, *primo*, activitatea specială de investigații nu reprezintă activitate de urmărire penală, ea avînd specificul său – acțiuni speciale de investigații, dar care se efectuează în cadrul procesului penal, implicit, și în cadrul urmăririi penale; *secundo*, definiția activității speciale de investigații este expusă în art. 1 alin. (1) din Legea nr. 59 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigații și este diferită decît cea din art. 132¹ alin. (1);

6) **art. 132² alin. (2)** – prevederea în cauză prevede ca „(2) În procesul efectuării măsurilor speciale de investigații se face uz de sisteme informaționale, aparate de înregistrare video și audio, de aparate de fotografiat și de filmat, de alte mijloace tehnice, dacă acestea au fost autorizate în modul stabilit de lege. este una”. Totodată, cadrul normativ național în domeniu nu conține prevederi care să reglementeze autorizarea unor mijloace tehnice pentru utilizare. Este reglementată doar procedura de autorizare a utilizării doar a mijloacelor tehnice speciale destinate pentru obținerea ascunsă a informației, mijloace, care au un regim special. Cît despre utilizarea altor mijloace tehnice, spre exemplu a aparatelor video, foto – nu este necesară autorizarea aparatelor în sine, ci, eventual, autorizarea utilizării lor. Astfel, prevederea de la art. 132² alin. (2) vine în contradicție cu procedura de ansamblu a activității speciale de investigații și ar crea riscul contestării, sub sancțiunea nulității, a măsurilor speciale de investigații autorizate și desfășurate în perfectă conformitate cu procedurile stabilite de legea procesual-penală. Astfel, proiectul propune revizuirea prevederii de la articolul vizat, înlăturînd această eroare;

7) **art. 135** – prevederile în vigoare ale acestui articol reglementează măsura specială de investigații – „Controlul transmiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate”. Reieșind din specificul acestei măsuri, ea se utilizează, în special la instrumentarea dosarelor privind actele de corupție. Conform Codului penal, actele de corupție se realizează, atît prin acțiuni de transmitere, cît și prin acțiuni de primire – adică, fapte de corupere activă, cît și fapte de corupere pasivă. Reieșind din redacția în vigoare, această măsură este pasibilă de aplicare doar în cazul actelor de corupție, care presupun o corupere activă. Pentru a nu pune în ilegalitate utilizarea măsurii respective în procesele penale privind actele de corupere pasivă, dar și pentru a cuprinde întregul areal de acțiuni prin care se săvîrșesc aceste fapte infracționale (respectînd concordanța cu prescripțiile Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 158-XVI din 6 iulie 2007), norma de la art. 135 a fost completată corespunzător. Din considerente de tehnică legislativă, articolul a fost expus în totalitate într-o nouă redacție;

8) **art. 255 alin. (1)** – prin prisma modificărilor efectuate prin Legea nr. 66 din 5 aprilie 2012, care au făcut diferența între momentul începerii procesului penal și cel al urmăririi penale, precum și luînd în considerare faptul acțiuni procesuale se desfășoară și în afara urmăririi penale (dar în cadrul procesului penal), s-ar fi impus necesitatea concordării întregului cuprins al legii procesual-penală acestui principiu. Totuși, norma de la art. 255 nu a fost supusă modificărilor corespunzătoare și, în prezent, conform alin. (1) al acesteia, se deduce că organul de urmărire penală poate să efectueze acțiuni procesuale doar în

cadrul urmăririi penale, fapt eronat. Avînd în vedere practica judiciară de anulare, în temeiul acestei prevederi, a actelor organului de urmărire penală care au fost efectuate în procesul penal, dar nu în urmărire penală, se impune necesitatea corectării acestui lapsus legislativ, fapt realizat prin amendamentele propuse în proiect.

9) **art. 274 alin. (1)** – avînd în vedere aplicarea defectuoasă a prevederilor normei indicate (o practică în acest sens existînd deja), apar situații care creează riscul de a lăsa o cauză neinvestigată din cauza nerespectării termenului de 30 de zile, aceasta în pofida prevederilor referitoare la termenul de prescriptive pentru tragerea la răspundere penală. Astfel, în baza hotărîrilor judecătorești de anulare a ordonanțelor de pornire a urmăririi penale din cauza expirării termenului de 30 de zile (hotărîri prezentate de Procuratura Generală), precum și a propunerilor prezentate, se propune completarea art.274 alin.(1) al Codului de procedură penală, cu următoarea propoziție: „În dependență de complexitatea cauzei, termenul de examinare a sesizării, poate fi prelungit, prin ordonanță motivată a procurorului, cu cel mult 30 de zile”.

10) Avînd în vedere adresa Curții Constituționale nr. PCC-01/39a remisă Guvernului, precum și indicația Guvernului nr. 1513-464 din 13 august 2013, se propune completarea proiectului cu o modificare prin care se propune actualizarea denumirii instituțiilor de la art. 37 pct.1, în special, a Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale.

II. O altă grupă de modificări poartă un caracter conceptual și sunt motivate de practica organelor de urmărire penală de după implementarea noilor reglementări, care demonstrează imposibilitate de acțiune a acestora în anumite cauze penale, de blocare a activității lor.

A. Astfel, una din probleme este determinată, în special de ultimele modificări la Codul de procedură penală, prin care s-a exclus posibilitatea amînării aducerii la cunoștință a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuît. Se recunoaște că, prevederea anterioară de la art. 64 alin. (2) pct. 5) era una deficitară și nu garanta suficient respectarea drepturilor persoanei, ceea ce motiva judecătorii de instrucție în a refuza efectuarea unor măsuri procesuale care vizau bănuîtul. Totuși, excluderea prevederii respective nu a reprezentat o soluție în acest sens.

Mai mult ca atît, legalitatea neinformării persoanei despre statutul pe care îl are, dispusă în anumite condiții, a fost recunoscută și de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a menționat că aceasta nu a însemnat încălcarea drepturilor fundamentale precum: accesul la justiție, prezumția nevinovăției sau dreptul la apărare.

Avînd în vedere că, în prezent, Codul de procedură penală nu conține o procedură de aducere la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a calității de bănuît, precum și pentru a asigura posibilitatea efectuării unor acțiuni procesuale fără a informa persoana despre calitatea care o are, în scopul eficientizării procesului de descoperire a infracțiunii, posibilitate necesară, în special, în lupta cu crima organizată, autorii proiectului propun instituirea unei astfel de proceduri (a se vedea art. 63 alin. (1¹) din proiect). Astfel, se reglementează expres termenul de aducere la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a calității de bănuît, prevederi inexistente în cod, nici pînă acum, absența cărora încalcă principiul previzibilității și al siguranței raporturilor juridice. Totodată, în calitate de excepție și doar cu autorizarea judecătorului de instrucție și doar în cazul în care există riscul periclitării procesului de administrare a probelor, ar putea fi admisă amînarea aducerii la cunoștință a acestui act procedural. Mai jos este expusă o analiză a acestor prevederi, efectuată prin prisma jurisprudenței CtEDO.

I. Dreptul de a amâna aducerea la cunoștință a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuیت prin prisma art. 6 parag. 1 din CEDO.

Normele propuse nu ar constitui în vre-un fel, o îngrădire a accesului la justiție, întrucât amendamentele propuse nu menționează despre caracterul irevocabil al actului de neinformare despre statutul de bănuیت, or, conform logicii textului de lege, precum și al imperativelor tehnicii legislative, caracterul irevocabil al unui act procedural se indică expres. Astfel, acest act va putea fi supus controlului judiciar (art. 400 alin. (2), art. 437 alin. (2) CPP).

Elucidarea dreptului la justiție prin prisma practicii CtEDO a fost realizată anterior și de către Curtea Constituțională în Hotărîrea nr. 26 din 23 octombrie 2007, pct. 4, acesta cuprinzînd următoarele elemente:

a) *dreptul de acces la instanța judecătorească competentă*, nu în toate situațiile poate fi interpretat ca dreptul de acces direct la instanța judecătorească;

b) *realizarea principiului egalității armelor* - în jurisprudența europeană principiul egalității armelor semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unei instanțe judecătorești, fără ca una din ele să fie avantajată în raport cu cealaltă sau celelalte părți din proces. Or, prevederile propuse vizează etapa urmăririi penale, care este o etapă prejudicială, înfăptuită de organele statale și care, spre deosebire de procedura în fața instanței de judecată, se bazează pe principiul confidențialității, statuat de art.212 din CPP;

c) *folosirea principiului contradictorialității* - acest principiu, conform practicii CEDO, reprezintă "una din principalele garanții ale unei proceduri judiciare"¹.

Art.24 din CPP interpretează principiul contradictorialității în procesul penal ca investirea părților participante la judecarea cauzei cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai probele, la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură;

d) *dreptul la un recurs efectiv* - conform practicii CEDO, dacă o persoană a suferit o încălcare a unui drept sau libertăți protejate de Convenție sau de protocoalele adiționale ale acesteia, ea trebuie să dispună de posibilitatea de a se adresa, pe o cale procedurală prevăzută de lege, instanțelor naționale cu o plîngere, în care să pună în discuție încălcarea astfel suferită și să obțină, dacă este cazul, reparația corespunzătoare.

În aspectul expus CEDO a considerat² că și un recurs ierarhic satisface exigențele art.13 din Convenție, dacă autoritatea investită cu dreptul de a examina plîngerea cetățeanului are puterea de a decide în mod independent, cu toate garanțiile de procedură pe care le presupune un recurs efectiv (chiar dacă acest organ nu este o instanță de judecată).

În consecință, avînd în vedere, cumulativ, că:

1) actul de neaducere la cunoștință a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuیت nu are un caracter irevocabil;

3) încheierea judecătorului de instrucție prin care se autorizează neaducerea la cunoștință a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuیت poate fi atacat în ordinea art. 400 alin. (2) sau art. 437 alin. (2) din CPP,

Se poate aprecia că prevederea nu vine în contradicție nici cu art. 6 parag. 1 din CEDO.

II. Raportul de concordantă a prevederilor de la art. 64 alin. (1¹) din proiect cu art. 6 parag. 2 din CEDO.

Conform art. 6 parag. 2 din CEDO statuează că „Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția va fi legal stabilită”.

¹ Cauza Kamasirski contra Austriei din 19.12.1989

² Cauza Boyle și Rice contra Regatului Unit al Marii Britanii din 27.04.1988

Prezumția nevinovăției este aplicată în cadrul jurisprudenței europene, fiind parte integrantă a dreptului la un proces echitabil. Acest principiu prevede, printre altele, și obligația instanțelor judecătorești naționale, precum și a autorităților publice, de a nu susține în nici un fel de circumstanțe că o persoană este vinovată de comiterea unei infracțiuni, dacă această infracțiune nu a fost *dovedită pe cale judiciară*.

Totuși, Curtea arată că, în situația în care se pronunță asupra unor subiecte referitoare la detenția provizorie, precum și altor probleme legate de urmărire penală **înainte de proces**, un magistrat apreciază **în mod sumar** datele de care dispune pentru a determina dacă primele bănuieli ale poliției **au o anumită consistență**. Când însă un judecător *pronunță sentința după un proces*, el stabilește dacă elementele de probă produse și dezbaterile din instanță *sunt suficiente pentru a fundamenta o condamnare*.

Ca atare, conform jurisprudenței Curții³, **bănuielile ce apasă asupra unei persoane, în sensul că ar fi săvârșit o anumită faptă penală, nu reprezintă o constatare formală de culpabilitate.**

Totodată, în una din cauze⁴, în care reclamantul a invocat încălcarea prezumției nevinovăției prin aceea că, așa cum s-a reținut în decizia tribunalului, procurorul l-a declarat vinovat de comiterea unor fapte penale, CtEDO a constatat că, declarațiile incriminate, **efectuate în interiorul unei proceduri penale, în cadrul unei decizii judiciare motivate**, intervenite într-un stadiu preliminar al procedurii în fața instanței, anume printr-o decizie a procurorului însărcinat cu efectuarea urmăririi penale de respingere a cererii reclamantului de scoatere de sub urmărire penală, **nu au încălcat prezumția nevinovăției**.

Astfel, ordonanța motivată a procurorului de amânare a aducerii la cunoștință a actului de recunoaștere în calitate de bănuît, nu reprezintă în sine o recunoaștere a vinovăției persoanei. Acesta este doar un act procedural care vine să asigure efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în mod nepublic. Or, spre exemplu, în temeiul art. 132¹, măsurile speciale de investigații, reprezintă acțiuni în cadrul urmăririi penale care poartă un caracter public și/sau **secret**.

Atît CEDO, cît și art. 18 din CPP, precum și jurisprudența CtEDO, indică asupra faptului că publicitatea procesului, în sensul art. 6 parag. 1 din CEDO, implică **dreptul la o ședință de judecată publică**, cu excepția cazului, cînd circumstanțe excepționale nu justifică desfășurarea ei „cu ușile închise”⁵. În acest context, trebuie să atenționăm, pentru a evita o confuzie de interpretare, că expresia „în cursul unui proces judiciar public” face referință la faza de judecată a cauzei, nu și la cea prejudiciară a procesului, adică la urmărirea penală. Astfel, se observa că, principiul publicității procesului nu vizează și publicitatea fazei urmăririi penale, care poartă un caracter nepublic. Impunerea unei obligații de publicitate la această etapă a procesului penal ar putea genera pericolul unei urmăririi penale ineficiente.

Normele propuse la art. 64 alin. (1)¹ **nu exclud respectarea procedurilor stabilite de prevederile CPP pentru acțiunile de urmărire penală** (cum ar fi informarea persoanei despre acțiunea respectivă (înainte sau după efectuarea acțiunii procedurale corespunzătoare, conform procedurii reglementate de CPP), respectarea termenului de informare, dreptul să ia cunoștință, după terminarea urmăririi penale, de toate materialele cauzei și să noteze din ele datele necesare, să înainteze cereri de completare a urmăririi penale etc.) și nici nu apreciază asupra existenței vinovăției persoanei.

Generalizînd cele de mai sus, sintetizăm opinia conform căreia, norma propusă la art. 64 alin. (1)¹ **nu contravine principiilor art. 6 parag. 2 din CEDO**

³ Cauza X c. Austriei din 5 decembrie 1989.

⁴ Cauza Daktaras c. Lituniei din 10 octombrie 2000.

⁵ Cauza Cöç c. Turciei din 11 iulie 2002.

B. Modificări de esență sunt propuse la art. 132⁸ – „Interceptarea și înregistrarea comunicărilor”, rațiunea acestora fiind diversă.

Pentru început se propune extinderea listei infracțiunilor pentru care este admisă dispunerea acestei măsuri speciale de investigații, în special, cu infracțiuni informatice, deoarece specificul săvârșirii lor este cu utilizarea sistemelor informaționale. Respectiv, chiar dacă, reieșind din gradul lor de gravitate, ele nu se încadrează în categoria unor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, mijloacele și modul de săvârșire a acestora impune utilizarea aceluiași mecanism pentru descoperirea lor.

Sunt propuse modificări la subiectul ale cărui comunicări pot fi interceptate, modificarea fiind necesară din specificul tehnologiilor informaționale utilizate de către infractori.

Totodată, se propune reglementarea posibilității de interceptare a comunicărilor victimei sau a părții vătămate, la solicitarea sau cu acordul acesteia și cu păstrarea procedurii de autorizare de către judecătorul de instrucție a măsurii respective.

3. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de lege nu presupune alocări financiare din contul mijloacelor bugetare.

4. Impactul proiectului

Proiectul legii va contribui, în principal, la deblocarea activității organelor de urmărire penală, precum și la asigurarea derulării procesului penal, în special în fază prejudiciară, cu respectarea drepturilor participanților în proces, fără a admite erori de procedură și pentru a asigura o activitate de urmărire penală efectivă, conformă scopurilor procesului penal.

5. Obiecțiile, recomandările și evaluările pe marginea proiectului înaintate de către instituțiile interesate și concluziile acestora

Proiectul respectiv a fost coordonat cu organele interesate. Toate obiecțiile și propunerile primite de la instituțiile menționate mai sus au fost luate în considerație la definitivarea proiectului și au fost incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

Proiectul a fost supus expertizei anticorupție, factori de coruptibilitate nefiind identificați.

/Ministru

Oleg EFRIM